

Lithuanian NI

DARBUOTOJŲ TEISĖS

Darbuotojų apsauga per licencijų išdavimą

Tel. +44 (0)845 602 5020

www.gla.defra.gov.uk

Kaip galime jums padėti?

GLA yra organizacija, sukurta siekiant apginti jus nuo išnaudojimo.

Mūsų licencijavimo schema reguliuoja darbuotojų įdarbinimo į naujas gamybos grandis verslą. Schema užtikrina, kad darbo agentūrų verslas (įdarbintojų) ir verslas, kuriam reikia darbuotojų (darbo naudotojai, ūkininkai, pakavimo įmonės), atitiktų užimtumo standartus, kurių reikalauja įstatymai.

Kokius sektorius apima ši schema?

Licencijavimo schema apima daugybę sektorių: žemės ūkį, sodininkystę, miškininkystę, žuvininkystę, vėžiagyvių rinkimą, darbą pieno fermoje, maisto ir gėrimų gamybą ir pakavimą.

Taigi jei jūsų įdarbintojas įdarbina darbuotojus vienoje šių sričių, jis turi turėti įdarbintojo licenciją.

Jūsų darbo teisės

Jūsų kaip darbuotojo teises saugo JK įstatymai. Kai kurios teisės įsigalioja iškart, kai kurios priklauso nuo išdirbto laiko. Tolesniuose puslapiuose pateikta informacija nurodo pagrindinius dalykus, kurių galite tikėtis iš įdarbintojo. Tai yra Jūsų darbo teisės.

Nacionalinis minimalus darbo užmokestis

Jei turite nuolatinę ar terminuotą darbo sutartį arba dirbate agentūrai, turite gauti ne mažiau kaip Nacionalinį minimalų darbo užmokestį (NMDU, angl. *National Minimum Wage, NMW*). Žemės ūkio darbininkams priklauso papildomas užmokestis, viršijantis NMDU. Jei gaunate atlyginimą už atliktą darbą, vis tiek turėtumėte uždirbti ne mažiau kaip NMDU. Yra kelios išimtys, tokios kaip vertimasis privačia praktika ar laisvai samdomo darbuotojo darbas. Norėdami sužinoti naujausios informacijos, nemokamai skambinkite Mokėjimų ir darbo teisių pagalbos linija (*Pay and Work Rights Helpline*) arba apsilankykite svetainėje (išsamiau – 12 psl.).

Darbo valandos

Neturėtumėte dirbti daugiau nei 48 val. per savaitę, įskaitant viršvalandžius, nebent patys pasirinkote kitaip. Jūsų įdarbintojas turi gauti Jūsų raštišką sutikimą dirbti papildomai.

Turite teisę į bent vieną poilsio dieną per savaitę, o jei per dieną dirbate daugiau kaip šešias valandas, turite turėti bent 20 minučių pertrauką.

Atostogos

Įstatymai numato mažiausią kasmetinių atostogų savaitių skaičių nuo pirmos darbo dienos. Tai taikoma ir ne visą darbo dieną ar nustatytą terminą dirbantiems darbuotojams.

Norėdami gauti naujausios informacijos, skambinkite Mokėjimų ir darbo teisių pagalbos linija arba apsilankykite svetainėje www.direct.gov.uk.

Išsamiau apie atostogų apmokėjimą turi būti nurodyta Jūsų įdarbinimo sutartyje. Atostoginiai skaičiuojami pagal Jūsų per visą darbo pas darbdavį laiką išdirbtas valandas (taip pat ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams) ir turi atitikti Jūsų valandinį atlyginimą.

Jei išeinatė iš darbo, už nepanaudotas atostogas turėtumėtė gauti kompensaciją. Jei darbuotojas neišleidžia Jūsų atostogų ar negavote atostoginių, galite skambinti Mokėjimų ir darbo teisių pagalbos linija arba Piliečių konsultavimo biurui ir konsultuotis dėl pinigų išsireikalavimo.

Detalus atlyginimo lapelis

Atlyginimo mokėjimo dieną turite gauti atlyginimo lapelį, kuriame nurodytas atlyginimas su mokesčiais ir atskaičius mokesčius. Jame taip pat turi būti nurodyti ir motyvuoti visi išskaičiavimai iš Jūsų atlyginimo.

Kiekvieną savaitę išskaičiavimai, pavyzdžiui, mokesčiai ir nacionalinis draudimas, gali skirtis ir turi būti surašyti kiekviename atlyginimo lapelyje. Sutartą atlyginimą, taip pat ligos pašalpą ir atostoginius, turite gauti laiku.

Išskaičiavimai iš atlyginimo

Jūsų įdarbintojas gali išskaičiuoti tik tam tikras lėšas ir surašyti išskaitymus jūsų atlyginimo lapelyje. Tai yra išskaitymai pagal įstatymus, pavyzdžiui, mokesčiai ir nacionalinis draudimas, mokestis, dėl kurio susitarėte pasirašydami įdarbinimo sutartį ar atskaitymai, dėl kurių raštiškai sutikote, t. y. už transportą ir apgyvendinimą.

Net jei sutarėte dėl atskaitymų, jūsų atlyginimas negali būti mažesnis nei NMDU. Išimtis – riboto dydžio įmokos už apgyvendinimą. Dėl konsultacijos skambinkite Mokėjimų ir darbo teisių pagalbos linija.

Sveikata ir sauga

Už Jūsų sveikatą ir saugą darbe tiesiogiai atsako Jūsų darbdavys. Jūsų įdarbintojas ir darbdavys raštiškai sutaria dėl to, kuris iš jų yra atsakingas už Jūsų sveikatos ir saugos tvarkymą. Jums turi būti nemokamai suteikta informacija apie sveikatą ir saugą, mokymai ir apsauginiai drabužiai.

Ligos pašalpa

Jūsų įdarbinimo sutartyje turi būti nurodyta, kokią pašalpą gausite ligos atveju. Turite gauti ne mažiau nei įstatymo numatytą ligos pašalpą (JNLP, angl. *statutory sick pay, SSP*), jei nedirbate keturias dienas iš eilės ar daugiau, bet pagal sutartį Jums gali priklausyti papildomi mokesčiai ar privilegijos.

Jūsų sąlygos

Tai yra sutartis tarp jūsų ir asmens, kuriam dirbate. Pagal įstatymus, jei dirbate daugiau kaip mėnesį, Jums turi būti pateiktos raštiškos sutarties sąlygos.

Turėtumėte gauti raštiškus nurodymus per du mėnesius nuo darbo pradžios. Juose turi būti nurodyta tokia informacija:

- jūsų vardas;
- kam dirbsite;
- koks bus jūsų darbo pobūdis;
- darbo pradžios data;
- darbo vieta;
- darbo užmokestis ir jo mokėjimo grafikas (kas savaitę ar kas mėnesį);
- darbo valandos;
- atostogų apmokėjimas;
- ligos pašalpa;
- drausminės, atleidimo ir skundų procedūros;
- įspėjimas prieš Jums išeinant iš darbo ir išeitinė pašalpa, jei Jus atleistų.

Jūsų darbdavys gali keisti šias sutarties sąlygas tik tuo atveju, jei leisite.

Padėkite sustabdyti išnaudojimą

Kad užtikrintume Jūsų teisių apsaugą ir sužinotume, ar Jums suteikiamos tinkamos sąlygos, mums reikia Jūsų pagalbos. Jei manote, kad su Jumis elgiamasi nesąžiningai ar nesilaikoma įstatymų, susisieki su mumis.

- Paskambinkite tel. 0845 602 5020 ir tiesiogiai susisieki su mumis. Mums galite skambinti nuo pirmadienio iki penktadienio 9.00–17.00 val.
- Parašykite el. laišką mūsų informacijos rinkimo komandai adresu intelligence@gla.gsi.gov.uk.
- Pasinaudokite anonimine pranešimo forma, kuri svetainėje www.gla.defra.gov.uk pateikiama keliomis kalbomis.
- Parašykite mums adresu GLA, PO Box 10272, Nottingham, NG2 9PB.

Jei norėtumėte pasikonsultuoti dėl darbo su patyrusiu patarėju, kreipkitės į vietos Piliečių konsultavimo biurą arba skambinkite Mokėjimų ir darbo teisių pagalbos linija.

Jūsų įdarbintojo atsakomybė

Teisėtai reguliuojamame sektoriuje dirbantis įdarbintojas turi turėti įdarbintojo licenciją.

Norėdami gauti licenciją, įdarbintojai turi parodyti, kad jie atitinka GLA licencijavimo standartus (žr. 10 psl.) Standartai – tai visi teisiniai reikalavimai, skirti darbuotojams apsaugoti.

Norėdami išlaikyti licencijas, įdarbintojai turi ir toliau atitikti licencijavimo standartus. Jei manote, kad įdarbintojas nebeatitinka standartų ar dirba neturėdamas licencijos, turėtumėte susisiekti su mumis.

Tai nėra tik įdarbintojų licencijos gavimo sąlygos, tai ir Jūsų įstatymų numatytos teisės – Jūsų įdarbintojas ar agentūra turi užtikrinti, kad su Jumis būtų elgiamasi sąžiningai.

Licencijavimo standartai

GLA licencijavimo standartai nustato sąlygas, kurių būtina laikytis norint gauti licenciją.

Svarbūs šie klausimai:

- atitikimo ir tinkamumo patikrinimas;
- mokėjimų ir mokesčių klausimai;
- priverstinio darbo ir darbuotojų išnaudojimo prevencija;
- apgyvendinimas;
- darbo sąlygos;
- sveikata ir sauga;
- darbuotojų įdarbinimas ir susitarimas dėl sutarčių;
- sutartis su subrangovais ir kitais įdarbintojais.

Norėdami gauti išsamesnės informacijos, galite užsisakyti GLA licencijavimo standartų lankstinuką.

Tolesnė pagalba ir konsultacijos

Piliečių konsultavimo biuras (Šiaurės Airija)

Nemokamos, nešališkos, konfidencialios konsultacijos visais klausimais. Visoje Šiaurės Airijoje yra vietos biurų.

www.citizensadvice.co.uk

www.adviceguide.org.uk/nireland.htm

Telefonas 028 9023 1120

Šiaurės Airijos patarimai (Advice NI)

Nepriklausomos, nemokamos, konfidencialios konsultacijos.

www.adviceni.net

Telefonas 028 9064 5919

Darbo santykių agentūra (Labour Relations Agency, LRA)

Nemokamos konfidencialios konsultacijos dėl darbuotojų teisės.

www.lra.org.uk

Telefonas 028 9032 1442 – prašykite sujungti su Informacijos tarnyba (*Enquiry Point*)

„NI Direct“

Oficialus vyriausybės tinklalapis Šiaurės Airijos gyventojams.

www.nidirect.gov.uk

Užimtumo klausimai (*Employment matters*)

Įdarbinimo ir mokymų skyrius. Taip pat pateikta informacija apie poilsio pertraukas, atostogų apmokėjimą ir darbo teises.

www.delni.gov.uk

Telefonas 028 9025 7777

Mokėjimų ir darbo teisių pagalbos linija (*Pay and Work Rights Helpline*)

Patarimai dėl Nacionalinio ir Žemės ūkio minimalaus darbo užmokesčio, darbo valandų ir įdarbinimo agentūrų. Konsultacijos teikiamos telefonu.

**[www.payandworkrightscampaign.direct.gov.uk/
index.html](http://www.payandworkrightscampaign.direct.gov.uk/index.html)**

Telefonas 0800 917 2368

Sveikata ir saugumas darbe

Šiaurės Airijos sveikatos apsaugos tarnyba.

www.hseni.gov.uk

Telefonas 0800 0320 121

Nacionalinio draudimo numeris (*National Insurance number*)

Socialinės plėtros skyrius.

www.dsdni.gov.uk

Telefonas 0845 600 0643, *Jobcentre Plus*

Airijos prekybos sąjungos kongreso Šiaurės Airijos komitetas (*Northern Ireland Committee of the Irish Congress of Trade Unions, NIC/ICTU*)

Patarimai ir atstovavimas užimtumo klausimais.

www.ictuni.org

Telefonas 028 9024 7940

Šiaurės Airijos tautinių mažumų taryba (*Northern Ireland Council for Ethnic Minorities, NICEM*)

Teikia paslaugas ir pagalbą.

www.nicem.org.uk

Telefonai: 028 9023 8645, 028 9031 9666

Informacija darbuotojams imigrantams

Gaires „Jūsų teisės“ („Your rights“) įvairiomis kalbomis galite gauti iš ŠA Teisės centro ar internetu.

www.lawcentreni.org

**Telefonai: 028 9024 4401 (Belfasto srities biuras)
ar 028 7126 2433 (Vakarų biuras)**

Nusikaltimų prevencija (*Crimestoppers*)

www.crimestoppers-uk.org

Telefonas 0800 555 111

Susisiekite su mumis

Gangmasters
Licensing Authority

Gangmasters Licensing Authority

PO Box 10272 ■ Nottingham ■ NG2 9PB

www.gla.defra.gov.uk

El. paštas enquiries@gla.gsi.gov.uk

Tel. +44 (0)845 602 5020

PAY & WORK RIGHTS HELPLINE

0800 917 2368

Direct.gov.uk/payandworkrights